

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

13. märts 2012*

Apellatsioonkaebus — Ühine välis- ja julgeolekupoliitika — Myanmar Liidu Vabariigi suhtes võetud piiravad meetmed — Isikute, üksuste ja organisatsioonide suhtes kohaldatav rahaliste vahendite külmutamine — Õiguslik alus

Kohtuasjas C-376/10 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 23. juulil 2010 esitatud apellatsioonkaebus,

Pye Phyo Tay Za, elukoht Yangon (Myanmar), esindajad: D. Anderson, QC, S. Kentridge, QC, *barrister* M. Lester ja *solicitor* G. Martin,

apellatsioonkaebuse esitaja,

teised menetlusosalised:

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: M. Bishop ja E. Finnegan,

kostja esimeses kohtuastmes,

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, esindajad: S. Hathaway ja *barrister* D. Beard,

Euroopa Komisjon, esindajad: S. Boelaert ja M. Konstantinidis, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

menetlusse astujad esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseis: president V. Skouris, kodade esimehed A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues (ettekandja), K. Lenaerts, J.-C. Bonichot ja M. Safjan, kohtunikud K. Schiemann, G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J.-J. Kasel, D. Šváby ja M. Berger,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 6. septembri 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 29. novembri 2011. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: inglise.

otsuse

- 1 Oma apellatsioonkaebuses palub Myanmar Liidu Vabariigi kodanik Tay Za Euroopa Kohtul tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 19. mai 2010. aasta otsuse kohtuasjas T-181/08: Tay Za vs. nõukogu (EKL 2010, lk II-1965; edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus”), millega Üldkohus jättis rahuldamata hagi, milles paluti tühistada nõukogu 25. veebruari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 194/2008, millega uuendatakse piiravaid meetmeid [Birma]/Myanmari suhtes ja muudetakse need rangemaks ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 817/2006 (ELT L 66, lk 1; edaspidi „vaidlusalune määrus”), osas, milles apellandi nimi sisaldub nende isikute, üksuste ja organisatsioonide nimekirjas, kellele määrust kohaldatakse.

Vaidluse taust ja vaidlusalune määrus

- 2 Demokratiseerimisel edu puudumise ning inimõiguste jätkuva rikkumise tõttu Myanmaris kehtestas Euroopa Liidu Nõukogu 28. oktoobril 1996 ühise seisukohaga 1996/635/ÜVJP (EÜT L 287, lk 1) teatavad piiravad meetmed selle riigi vastu. Kuna ühise seisukoha vastuvõtmist õigustanud olukord ei muutunud, pikendati ja karmistati piiravaid meetmeid järgmistel aastatel.
- 3 Kui apellant oli 16-aastane, nähti tema suhtes esmakordselt ette piiravad meetmed nõukogu 22. detsembri 2003. aasta otsusega 2003/907/ÜVJP, millega rakendatakse ühist seisukohta 2003/297 (ELT L 340, lk 81), ja komisjoni 23. detsembri 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 2297/2003, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1081/2000, millega keelatakse müüa, tarnida ja eksportida Birmasse/Myanmari vahendeid, mida võidakse kasutada siserepressioonideks või terrorismiks, ja külmutatakse teatavate kõnealuse riigi olulise valitsustegevusega seotud isikute rahalised vahendid (ELT L 340, lk 37; ELT eriväljaanne 18/02, lk 235).
- 4 Nõukogu võttis 27. aprillil 2006 vastu ühise seisukoha 2006/318/ÜVJP Birma/Myanmari vastu suunatud piiravate meetmete uuendamise kohta (ELT L 116, lk 77). Muu hulgas külmutas ta Myanmar Liidu Vabariigi valitsusliikmete ja kõigi nendega seotud füüsiliste või juriidiliste isikute, üksuste või organisatsioonide rahalised vahendid ja majandusressursid ning kehtestas kõnealuste valitsusliikmete ja füüsiliste isikute suhtes liikmesriikides reisimise keelu. Neid piiravaid meetmeid pikendati 30. aprillini 2008 nõukogu 23. aprilli 2007. aasta ühise seisukohaga 2007/248/ÜVJP Birma/Myanmari vastu suunatud piiravate meetmete uuendamise kohta (ELT L 107, lk 8).
- 5 Võttes arvesse olukorra tõsidust Myanmaris, pidas nõukogu vajalikuks avaldada sõjaväelisele režiimile suuremat survet ning võttis vastu nõukogu 19. novembri 2007. aasta ühise seisukoha 2007/750/ÜVJP, millega muudetakse ühist seisukohta 2006/318 (ELT L 308, lk 1).
- 6 Ühise seisukohaga 2007/750 muudetud ühise seisukoha 2006/318 artikli 5 lõiked 1 ja 2 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kõik rahalised vahendid ja majandusressursid, mis kuuluvad Birma/Myanmari valitsuse üksikuile liikmeile ja II lisas loetletud nendega seotud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele, või on nende valduses või kontrolli all, külmutatakse.

2. Rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei tehta otse või kaudselt kättesaadavaks II lisas loetletud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele või nende kasuks.”
- 7 Ühise seisukohaga 2007/750 muudetud ühise seisukoha 2006/318 II lisa jaotises J „Valitsuse majanduspoliitikast kasu saavad isikud ning muud režiimiga seotud isikud” esineb apellandi nimi ja sellega seonduv teave „Tay Za poeg” (J1c), tema isa nimi Tay Za ja sellega seonduv teave „Tegevdirektor, Htoo Trading Co; [...]” (J1a).

- 8 Euroopa Ühenduse pädevust puudutavas osas rakendati teatavad ühistes seisukohtades 2006/318 ja 2007/750 ette nähtud piiravad meetmed vaidlusaluse määrusega, mille õiguslikuks aluseks on EÜ artiklid 60 ja 301. Vaidlusaluse määruse lisasid, mis sisaldavad nende isikute, üksuste ja organisatsioonide nimekirju, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, muudeti komisjoni 29. aprilli 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 385/2008, millega muudetakse määrust nr 194/2008 (ELT L 116, lk 5).
- 9 Vaidlusaluse määruse artikli 11 lõiked 1 ja 2 sätestavad:
- „1. Kõik VI lisa loetletud [...] Myanmaris valitsuse liikmetele ja nendega seotud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või organisatsioonidele kuuluvad, nende omandis ja valduses ning nende kontrolli all olevad rahalised vahendid ja majandusressursid külmutatakse.
2. Rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei anta otse ega kaudselt VI lisa loetletud füüsilistele või juriidilistele isikute, üksuste või organisatsioonide käsutusse ega nende toetuseks.”
- 10 Vaidlusaluse määruse VI lisa kannab pealkirja „[...] Myanmaris valitsuse liikmete ning artiklis 11 osutatud nendega seotud isikute, üksuste ja organisatsioonide nimekiri”.
- 11 Vaidlusaluse määruse VI lisa, mida on muudetud määrusega nr 385/2008, jaotises J on loetletud „valitsuse majanduspoliitikast kasu saavad ja muud režiimiga seotud isikud”. Punktide J1c ja J1a alla on kantud apellandi nimi ja sellega seonduv teave „Tay Za poeg” ning tema isa nimi Tay Za ja sellega seonduv teave „Htoo Trading Co ja Htoo Construction Co tegevdirektor”.
- 12 Vaidlusaluse määruse artikli 18 lõige 2 näeb ette teatise avaldamise selle määruse VI lisaga seotud teabe esitamise üksikasjade kohta.
- 13 Nõukogu avaldas 11. märtsil 2008 teatise isikutele ja üksustele, kes on kantud vaidlusaluse määruse artiklites 7, 11 ja 15 ette nähtud nimekirjadesse (ELT C 65, lk 12).
- 14 Selle teatise punktis 2 täpsustab nõukogu muu hulgas, et vaidlusaluse määruse VI lisa loetletud isikud ja üksused on:
- „a) [...] Myanmaris valitsuse liikmed või
- b) nendega seotud füüsilised või juriidilised isikud, üksused või organisatsioonid.”
- 15 Teatises on märgitud, et „[a]sjaomased isikud ja üksused võivad esitada nõukogule [...] igal ajal koos täiendavate dokumentidega taotluse selle kohta, et otsus nende kandmise ja jätmise kohta eespool nimetatud loeteludesse läbi vaadataks [...]”.
- 16 Apellant elas aastatel 2000–2007 koos oma emaga Singapuris ning naasis seejärel Myanmaris.
- 17 Apellant palus 15. mail 2008. aasta kirjaga nõukogult, et talle tehtaks teatavaks faktilised asjaolud, mis õigustavad tema nime kandmist vaidlusaluse määruse VI lisa sisalduvasse nimekirja, ning kustutada tema nimi sellest nimekirjast.
- 18 Nõukogu vastas 26. juuni 2008. aasta kirjas, et apellant on kantud lisa sisalduvasse nimekirja, kuna Tay Za pojana kuulub ta Myanmaris Liidu Vabariigi valitsuse majanduspoliitikast kasu saavate isikute hulka.

Üldkohtule esitatud hagi ja vaidlustatud kohtuotsus

- 19 Apellant esitas hagi, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 16. mail 2008, ning palus Üldkohtul vaidlusaluse määruse tühistada.
- 20 Apellant esitas oma hagi põhjendamiseks kaheksa väidet: vaidlusalusel määruisel puudub õiguslik alus, rikutud on põhjendamiskohustust, õigust õiglasele menetlusele, õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, omandiõigust, proportsionaalsuse põhimõtet, varade külmutamise karistusõiguslikust laadist tulenevaid õiguspõhimõtteid ning õiguskindluse põhimõtet.
- 21 Nõukogu, keda toetasid Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik ning Euroopa Komisjon, palus hagi rahuldamata jätta.
- 22 Üldkohus jättis vaidlustatud kohtuotsusega hagi tervikuna rahuldamata.

Poolte nõuded Euroopa Kohtus

- 23 Apellatsioonkaebuses palub apellant Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus;
 - tuvastada, et vaidlusalune määrus on teda puudutavas osas tühine ning
 - mõista nõukogult välja apellandi kohtukulud apellatsioonimenetluses ja Üldkohtu menetluses.
- 24 Nõukogu palub Euroopa Kohtul:
- jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja
 - mõista kohtukulud välja apellandilt.
- 25 Ühendkuningriik palub Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.
- 26 Komisjon palub Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja mõista kohtukulud välja apellandilt.

Apellatsioonkaebus

- 27 Apellant esitab Üldkohtu poolt õigusnormi rikkumise kohta neli väidet, mis käsitlevad esiteks vaidlusaluse määruse õiguslikku alust, teiseks nõukogu põhjendamiskohustust, kolmandaks kaitseõigusi ning neljandaks omandiõiguse austamist ja proportsionaalsuse põhimõtte järgimist.
- 28 Esimene väide, et vaidlusaluse määruse õigusliku aluse tõlgendamisel on rikutud õigusnormi, puudutab vaidlustatud kohtuotsuse järgmisi punkte:

„57 [...] tuleb tõdeda, et vaidlustatud määruse eesmärk on uuendada Myanmar Liidu suhtes kehtestatud piiravaid meetmeid ja muuta need rangemaks. Vaidlustatud määruse põhjendusest 6 nähtuvalt on nõukogu ja rahvusvaheline üldsus juba üle kümne aasta mõistnud korduvalt hukka Myanmar sõjaväelise režiimi tegevuse, eelkõige põhiõiguste piiramise, ning võttes arvesse režiimipoolset pikaajalist ja pidevat põhiõiguste tõsist rikkumist, on nõukogu võetud piiravate meetmete eesmärk kaasa aidata põhiliste inimõiguste edendamisele ning kaitsta avalikku kõlblust.

58 Seega on vaidlustatud määrus üldiselt suunatud selgelt kolmanda riigi, st Myanmar Liidu vastu.

[...]

61 [...] olgu märgitud, et kohtupraktika kohaselt võib kolmanda riigi mõiste EÜ artiklite 60 ja 301 tähenduses hõlmata sellise riigi juhte ning isikuid ja üksusi, kes on nende juhtidega seotud või keda need juhid otseselt või kaudselt kontrollivad [3. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-402/05 P ja C-415/05 P: Kadi ja Al Barakaat International Foundation vs. nõukogu ja komisjon (EKL 2008, lk I-6351, punkt 166)]. Kolmanda riigi juhtidega seotud isikuks kvalifitseerimiseks peab asjassepuutuva isiku ja kõnesoleva režiimi vahel olema piisav seos.

[...]

66 Veel tuleb märkida, et nõukogu on õigesti leidnud, et Myanmar sõjaväelise režiimi tähtsaid ettevõtetejuhte, nagu hageja isa, kes on Htoo Trading Co ja Htoo Construction Co tegevdirektor, võib pidada režiimiga seotud isikuteks. Myanmaris ei saaks nende ettevõtete äritegevus ilma režiimipoolsete soodustusteta edeneda. Ettevõtetejuhid saavad oma ametikoha tõttu kasu riigi majanduspoliitikast. Järelikult on nende ettevõtetejuhtide ja sõjaväelise režiimi vahel tihe seos.

67 Mis puudutab juhtide pereliikmeid, siis on lubatav eeldada, et nad saavad juhtide ametikohast kasu, nii et miski ei takista tegemast järeldust, et nad saavad samuti valitsuse majanduspoliitikast kasu.

68 Kuid eelduse, et kolmanda riigi tähtsate ettevõtetejuhtide pereliikmed saavad samuti kasu selle riigi valitsuse majanduspoliitikast, saab kummutada, kui hageja suudab tõendada, et tema ja pereliikmeks oleva juhi vahel puudub tihe seos.

69 Sellega seoses olgu märgitud, et hageja ei ole tõendanud, et tal oleks puudunud seos oma isaga, nii et tema isa positsioon tähtsa ettevõtetejuhina ei võimaldanud tal Myanmar valitsuse majanduspoliitikast kasu saada. Kohtuistungil hageja küll kinnitas, et ta elas alates 13-aastasest saamisest koos oma emaga Singapuris, et ta ei ole kunagi isa heaks töötanud ning tal pole ühtki aktsiat Myanmar äriühingutes. Siiski ei täpsustanud ta nende rahaliste vahendite päritolu, mis võimaldasid ta olla aktsionär kahes oma isa äriühingus, mis asutati Singapuris aastatel 2005–2007.

70 EÜ artikli 301 kohaselt võib ühendus majandussuhted kolmanda riigiga ka täielikult katkestada. Selle elluviimiseks võib nõukogu võtta vastavalt EÜ artiklile 60 kapitali liikumise ja maksetega seotud vajalikke kiireloomulisi meetmeid. Kolmanda riigi suhtes kehtestatud üldine majandusembargo puudutaks kõiki isikuid Myanmaris, mitte üksnes neid, kes saavad Myanmar sõjaväelise režiimi majanduspoliitikast kasu nende isikliku olukorra tõttu selles riigis. Seda enam tuleb käesolevas asjas asuda seisukohale, et piiravad meetmed, mille aluseks on suunatud ja selektiivsed sanktsioonid teatud isikukategooriate vastu, keda nõukogu peab režiimiga seotuks, sealhulgas asjassepuutuva kolmanda riigi tähtsate ettevõtetejuhtide pereliikmed, kuuluvad EÜ artiklite 60 ja 301 kohaldamisalasse.

[...]

72 Lisaks olgu märgitud, et pereliikmete arvamist isikute hulka, kelle vastu on suunatud Myanmar Liidu suhtes võetud piiravad meetmed, õigustavad tõhususe kaalutlused. [...]. Tähtsate ettevõtetejuhtide pereliikmete hõlmamine hoiab ära kõnesolevatest piirangutest kõrvalehoidmise juhtide vara üleandmisega nende pereliikmetele.”

Poolte argumendid

- 29 Apellant väidab, et EÜ artiklid 60 ja 301 ei anna nõukogule pädevust tema varade külmutamiseks, kuna tema ja Myanmar Liidu Vabariigi valitsuse vahel puudub piisav seos. Apellandi arvates tuleneb eespool viidatud kohtuotsuse Kadi ja Al Barakaat International Foundation *vs.* nõukogu ja komisjon punktist 166, et EÜ artiklite 60 ja 301 alusel võetud piiravad meetmed võivad olla suunatud vaid kolmandate riikide juhtide või nendega seotud või nende poolt kontrollitavate isikute vastu. Niisuguseid meetmeid ei või kehtestada isikute vastu pelgalt põhjusel, et nad saavad režiimi majanduspoliitikast eeldatavalt kasu, kuna nad on seotud isikutega, kes äriühingudesse kuulumise tõttu saavad ise eeldatavalt kasu sellest režiimist.
- 30 Viidates Üldkohtu 23. oktoobri 2008. aasta otsusele kohtuasjas T-256/07: People's Mojahedin Organization of Iran *vs.* nõukogu (EKL 2008, lk II-3019), väidab apellant, et nõukogu peab tõendama rahaliste vaheliste külmutamise õigustatust. Apellandi arvates tuleneb sellest kohtuotsusest, et otsus kanda isik kõnesolevasse nimekirja peab põhinema kaalukatel ja usaldusväärsetel tõenditel ning institutsioonid peavad tegema asjassepuutuvale isikule teatavaks põhjendused.
- 31 Vaidlustatud kohtuotsuses heitis Üldkohus apellandile ette, et ta ei kummutanud tema suhtes kehtivat kasu saamise eeldust, kuna ta ei täpsustanud nende rahaliste vahendite päritolu, mis võimaldasid tal olla aastatel 2005–2007 aktsionär kahes oma isa Singapuris asuvas äriühingus. Apellant meenutab, et tema esmakordsel nimekirja kandmisel 2003. aastal ja vaidlusaluse määruse vastuvõtmise ajal 2008. aastal ei kuulunud talle selliseid aktsiaid ning tal puudus oma isa äriühingudega igasugune seos.
- 32 Apellant ei pea veenvaks õigustust, et vaidlusaluse määrusega hõlmatud isikute pereliikmed kantakse sellisesse nimekirja rahaliste vahendite külmutamisest kõrvalehoidmise ohu vältimiseks, kuna nimekirja kandmine ei takista varade ennetavat ülekandmist kaugematele sugulastele või kolmandatele isikutele.
- 33 Mis puudutab ühenduse pädevust võtta teatud isikukategooriatele suunatud piiravaid meetmeid, siis märgib apellant, et eespool viidatud kohtuotsuses Kadi ja Al Barakaat International Foundation *vs.* nõukogu ja komisjon leidis Euroopa Kohus, et kuigi EÜ artiklid 60 ja 301 lubavad sanktsioonide kohaldamist kolmanda riigi vastu, ei tähenda see automaatselt volitust võtta selektiivseid meetmeid füüsiliste isikute vastu.
- 34 Nõukogu vastab nendele argumentidele, et erinevalt apellandi väidetust on ta vaidlusaluse määruse nimekirja kantud määruses identifitseeritud isikute erikategooriasse kuulumise tõttu, mitte aga konkreetselt tema isiku tõttu. Vastupidiste andmete puudumisel eeldatakse, et Myanmar Liidu Vabariigi sõjaväelise režiimiga seotud isikute pereliikmed saavad kasu selle riigi majanduspoliitikast. Niisiis on apellant tõepoolest selle režiimiga seotud eespool viidatud kohtuotsuse Kadi ja Al Barakaat International Foundation *vs.* nõukogu ja komisjon tähenduses. Pealegi on apellant alati väitnud enda olevat üliõpilase ega ole kunagi andnud mõista, et ta oleks oma isast majanduslikult sõltumatu.
- 35 Piiravatest meetmetest kõrvalehoidmise ohu kohta märgib nõukogu, et ettevõttejahi ja tema pereliikmete üheaegne nimekirja kandmine viib just nimelt selleni, et külmutatakse kõik asjassepuutuvad varad, kaasa arvatud varad, mis võidi pereliikmetele enne üle kanda. Arvestades usalduse astet, mida niisugune ülekandmine eeldab, on ettevõttejuhid vähem varmad seda tegema kolmandate isikute kasuks.
- 36 Ühendkuningriik, kes astub menetlusse ainult seoses käesoleva väitega, ja komisjon leiavad, et Üldkohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta otsustas, et vaidlusalusel määrusel on sobiv õiguslik alus. Pidades silmas ühise seisukoha 2006/318 ning vaidlusaluse määruse sõnastust ja eesmärki ning vajadust vältida olulistest meetmetest kõrvalehoidmist, tuleb määruse artiklis 11 esinevaid sõnu „Myanmar Liidu Vabariigi valitsuse liikmetega seotud isikud” tõlgendada nii, et need hõlmavad nende isikute pereliikmeid ja valitsuse majanduspoliitikast kasu saavate isikute pereliikmeid.

- 37 Komisjoni arvates vaidlustab apellant nõukogu valitud „suunatud sanktsioonide” mehhanismi kui sellise. Liidu kohtute pädevuses ei ole aga kontrollida sellist kolmandate riikide suhtes kaubandusembargo kohaldamiseks valitud erimehhanismi.
- 38 Liidu õigussüsteemis on nõukogul ulatuslik kaalutusõigus asjaolude osas, mida tuleb võtta arvesse EÜ artiklite 60 ja 301 alusel majandussanktsioonide määramisel vastavalt ühise välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas vastu võetud ühisele seisukohale.
- 39 Kuna liidu kohus ei saa nõukogu hinnangut tõenditele, faktidele ja asjaoludele, mis õigustavad selliste meetmete võtmist, asendada enda omaga, peab Üldkohtu teostatav kontroll rahaliste vahendite külmutamise otsuste seaduslikkuse üle piirduma kontrollimisega, kas on järgitud menetlusnorme ja põhjendamiskohustust, kas faktilised asjaolud on õigesti tuvastatud, kas ei esine ilmset viga faktiliste asjaolude hindamisel või võimu kuritarvitamist. Apellant ei ole aga tõendanud, et Üldkohtul ei olnud õigus, kui ta ei nõustunud apellandi argumendiga, et menetlusnormid ja põhjendused, millele nõukogu vaidlusaluse määruse vastuvõtmisel tugines, ei olnud õiged.
- 40 Komisjon on seisukohal, et küsimus piisava seose olemasolust apellandi ja Myanmar Liidu Vabariigi juhtide vahel ning Üldkohtu hinnang, et apellandi poolt enda otsese või kaudse seotuse kummutamiseks selle riigi sõjaväelise režiimiga esitatud tõendid ja argumendid ei ole piisavad, ei kuulu õigusküsimuste hulka.

Euroopa Kohtu hinnang

Sissejuhatavad märkused

- 41 Esitamata sellele väitele sõnaselgelt vastuvõetamatuse vastuväidet, märgib komisjon, et küsimus, kas apellandi ja Myanmar Liidu Vabariigi juhtide vahel on piisav seos, mis võiks õigustada piiravate meetmete kohaldamist, on faktiküsimus, mitte õigusküsimus. Apellant ei ole tõendanud, et Üldkohus oleks faktilised asjaolud ebaõigesti tuvastanud või tõendeid moonutanud, mistõttu tuleb Euroopa Kohtul lähtuda Üldkohtu tuvastatud faktilistest asjaoludest.
- 42 Selle argumentatsiooniga ei saa nõustuda.
- 43 Üldkohus on vaidlustatud kohtuotsuse punktis 61 märkinud, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt võib kolmanda riigi mõiste EÜ artiklite 60 ja 301 tähenduses hõlmata sellise riigi juhte ning isikuid ja üksusi, kes on nende juhtidega seotud või keda need juhid otseselt või kaudselt kontrollivad (vt eespool viidatud kohtuotsus Kadi ja Al Barakaat International Foundation vs. nõukogu ja komisjon, punkt 166).
- 44 Seda kohtupraktikat silmas pidades uuris Üldkohus, kas apellandi ja Myanmar Liidu Vabariigi juhtide vahel on piisav seos, mis võiks õigustada apellandi suhtes piiravate meetmete kehtestamist EÜ artiklite 60 ja 301 alusel.
- 45 Käesoleva apellatsioonkaebuse puhul on küsimus selles, kas Üldkohus kohaldas õigesti eelkõige kohtuotsusest Kadi ja Al Barakaat International Foundation vs. nõukogu ja komisjon tulenevat Euroopa Kohtu praktikat EÜ artiklite 60 ja 301 ulatuse kohta, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 66 ja 67, et eeldatavasti saavad Myanmar sõjaväelise režiimi tähtsate ettevõtete juhtide pereliikmed ettevõtete juhtide ametikohast kasu ning võib teha järelduse, et nad saavad ka valitsuse majanduspoliitikast kasu.

Sisulised küsimused

- 46 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt peab ühenduse õigusakti õigusliku aluse valik põhinema objektiivsetel asjaoludel, mis on kohtulikult kontrollitavad ja mille hulka kuuluvad eelkõige õigusakti eesmärk ja sisu (vt eelkõige 16. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-548/09 P: Bank Mellé *vs.* nõukogu, EKL 2011, lk I-11381, punkt 66).
- 47 EÜ artikli 60 lõige 1 näeb ette, et kui EÜ artiklis 301 märgitud juhtudel peetakse vajalikuks ühenduse meetmeid, võib nõukogu võtta asjassepuutuvate kolmandate riikide suhtes kapitali liikumise ja maksetega seotud vajalikke kiireloomulisi meetmeid.
- 48 EÜ artikkel 301 näeb ette, et kui Euroopa Liidu lepingu ühist välis- ja julgeolekupoliitikat käsitlevate sätetega kooskõlas vastu võetud ühises seisukohas või ühismeetmes on ette nähtud ühenduse tegutsemise selleks, et osaliselt või täielikult katkestada või piirata majandussuhteid ühe või mitme kolmanda riigiga, siis võtab nõukogu vajalikud kiireloomulised meetmed.
- 49 Vaidlusalune määrus käsitleb piiravate meetmete võtmist Myanmar Liidu Vabariigi suhtes.
- 50 Vaidlusaluse määruse põhjenduses 6 on märgitud, et võttes arvesse selles riigis valitseva režiimi poolset pidevat põhiõiguste tõsist rikkumist, aitavad määruses sätestatud piiravad meetmed kaasa põhiliste inimõiguste edendamisele ning kaitsevad avalikku kõlblust selles riigis.
- 51 Vaidlusaluse määruse artikli 11 kohaselt tähendavad piiravad meetmed seda, et kõik Myanmar Liidu Vabariigi valitsuse liikmetele ja nendega seotud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või organisatsioonidele kuuluvad rahalised vahendid ja majandusressursid külmutatakse.
- 52 Artiklis 11 osutatud valitsusliikmete ning nendega seotud isikute, üksuste ja organisatsioonide nimekirja, mis on esitatud vaidlusaluse määruse VI lisas, sisaldab eelkõige riigi rahu- ja arengunõukogu liikmete, ministrite, kõrgemate ohvitseride ning valitsuse majanduspoliitikast kasu saavate isikute nimesid.
- 53 Sellega seoses olgu meenutatud, et Euroopa Kohus on varem otsustanud, et arvestades EÜ artiklite 60 ja 301 sõnastust, eelkõige seal esinevaid fraase „asjassepuutuvate kolmandate riikide suhtes” ja „ühe või mitme kolmanda riigiga”, on neis sätetes silmas peetud meetmete võtmist kolmandate riikide vastu, nii et viimati nimetatud väljend võib sisaldada sellise riigi juhte ning isikuid ja üksusi, kes on nende juhtidega seotud või keda need juhid otseselt või kaudselt kontrollivad (eespool viidatud kohtuotsus Kadi ja Al Barakaat International Foundation *vs.* nõukogu ja komisjon, punkt 166).
- 54 Myanmar Liidu Vabariigi valitsuse majanduspoliitikast kasu saavate isikutena, kelle rahalised vahendid ja majandusressursid külmutatakse, on vaidlusaluse määruse VI lisa jaotise J nimekirjas loetletud eelkõige teatud ettevõtete juhtide pereliikmete nimed, sealhulgas apellandi nimi.
- 55 Käesoleva otsuse punktis 53 meenutatud Euroopa Kohtu praktikat arvesse võttes ei saa välistada, et EÜ artiklite 60 ja 301 alusel võetud piiravad meetmed võivad olla suunatud teatud ettevõtete juhtide vastu, kui on kindlaks tehtud, et nad on seotud Myanmar Liidu Vabariigi juhtidega või kui nende ettevõtete tegevus on Myanmar Liidu Vabariigi juhtidest sõltuv.
- 56 Kuid vaidlusaluse määruse VI lisa nimekirja kantud ettevõtete juhtide pereliikmete rahalised vahendid on külmutatud üksnes põhjusel, et nad kuuluvad selliste isikute perekonda, kes on riigi juhtidega seotud.
- 57 Nende kohta otsustas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 67, et on lubatav eeldada, et ettevõtete juhtide pereliikmed saavad juhtide ametikohast kasu, nii et miski ei takista tegemast järeldust, et nad saavad kasu ka valitsuse majanduspoliitikast. Veel otsustas Üldkohus, et selle eelduse saab kummutada, kui apellant suudab tõendada, et tema ja pereliikmeks oleva juhi vahel puudub tihe seos (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 68).

- 58 Seejärel tegi Üldkohus järelduse (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 70), et piiravad meetmed, mille aluseks on suunatud ja selektiivsed sanktsioonid teatud isikukategooriate vastu, keda nõukogu peab režiimiga seotuks, sealhulgas asjassepuutuva kolmanda riigi tähtsate ettevõtetejuhtide pereliikmed, kuuluvad EÜ artiklite 60 ja 301 kohaldamisalasse.
- 59 Tuleb kontrollida, kas niisugust järeldust tehes ei rikkunud Üldkohus õigusnormi seoses EÜ artiklite 60 ja 301 ulatusega, nagu seda on tõlgendatud Euroopa Kohtu praktikas (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Kadi ja Al Barakaat International Foundation vs. nõukogu ja komisjon).
- 60 Kuigi on tõsi, et eespool viidatud kohtuotsuse Kadi ja Al Barakaat International Foundation vs. nõukogu ja komisjon punktis 166 andis Euroopa Kohus EÜ artiklitele 60 ja 301 laia tõlgenduse, kui ta pidas nendes artiklites kasutatud väljendi „kolmas riik” alla kuuluvaks sellise riigi juhte ning isikuid ja üksusi, kes on nende juhtidega seotud või keda need juhid otseselt või kaudselt kontrollivad, piiras ta sellist tõlgendust siiski tingimustega, mis peavad tagama EÜ artiklite 60 ja 301 kohaldamise kooskõlas nende eesmärgiga.
- 61 Euroopa Kohus ei nõustunud komisjoni seisukohaga, et piisab sellest, kui käsitletavad piirangud on suunatud isikute või üksuste vastu, kes asuvad kolmandas riigis või on sellega muul viisil seotud, selleks et neid meetmeid saaks pidada EÜ artiklite 60 ja 301 tähenduses selle riigi suhtes võetud meetmeteks (vt eespool viidatud kohtuotsus Kadi ja Al Barakaat International Foundation vs. nõukogu ja komisjon, punkt 168).
- 62 Euroopa Kohtu hinnangul tähendaks niisugune EÜ artiklite 60 ja 301 tõlgendus neile sätetele liiga laia ulatuse andmist ega võtaks kuidagi arvesse nõuet, mis tuleneb nende sõnastusest, mille kohaselt peavad nimetatud sätete alusel võetud meetmed olema suunatud kolmandate riikide vastu (eespool viidatud kohtuotsus Kadi ja Al Barakaat International Foundation vs. nõukogu ja komisjon, punkt 168).
- 63 Järelikult selleks, et füüsiliste isikute vastu saaks võtta meetmeid EÜ artiklite 60 ja 301 alusel kui piiravaid meetmeid kolmandate riikide suhtes, peavad need olema suunatud üksnes selliste riikide juhtide ja nende juhtidega seotud isikute vastu (eespool viidatud kohtuotsus Kadi ja Al Barakaat International Foundation vs. nõukogu ja komisjon, punkt 166).
- 64 See nõue tagab piisava seose asjassepuutuvate isikute ja liidu võetud piiravate meetmete sihtmärgiks oleva kolmanda riigi vahel ning takistab EÜ artiklitele 60 ja 301 niisuguse tõlgenduse andmist, mis oleks liiga lai ning seetõttu Euroopa Kohtu praktikaga vastuolus.
- 65 Pidades lubatavaks eeldada, et tähtsate ettevõtetejuhtide pereliikmed saavad samuti kasu valitsuse majanduspoliitikast, laiendas Üldkohus füüsiliste isikute ringi, kelle vastu võib võtta suunatud piiravaid meetmeid.
- 66 Niisuguste meetmete kohaldamine füüsilistele isikutele üksnes nende perekondliku seotuse tõttu isikutega, kes on seotud kolmanda riigi juhtidega, ja sõltumata nende endi käitumisest, läheb vastuollu EÜ artikleid 60 ja 301 käsitleva Euroopa Kohtu praktikaga.
- 67 Raske on tuvastada isegi kaudset seost Myanmaris demokraatia arengu puudumise ja jätkuva inimõiguste rikkumise – mis vaidlusaluse määruse põhjendusest 1 nähtuvalt on üks määruse vastuvõtmise põhjusi – ja ettevõtetejuhtide pereliikmete käitumise vahel, millele ei ole tehtud ühtegi etteheidet.
- 68 Kui Euroopa Kohus leidis eespool viidatud kohtuotsuse Kadi ja Al Barakaat International Foundation vs. nõukogu ja komisjon punktis 168, et kolmanda riigi vastu kehtestatud piiravad meetmed ei või olla suunatud selle riigiga „muul viisil” seotud isikute vastu, soovis Euroopa Kohus kitsendada suunatud piiravate meetmete sihtmärgiks olla võivate füüsiliste isikute ringi, nii et see hõlmaks vaid isikuid, kelle seos kolmanda riigiga on ilmselge, st kolmanda riigi juhte ja nendega seotud isikuid.

- 69 Kriteerium, mida Üldkohus kasutas ettevõttejuhtide ja nende pereliikmete hõlmamiseks, lähtub eeldusest, mida ei näe ette ei vaidlusalune määrus ega selles viidatud ühised seisukohad 2006/318 ja 2007/750 ning mis ei vasta kõnesoleva regulatsiooni eesmärgile.
- 70 Järelikult võib määruse raames, mille eesmärk on EÜ artiklite 60 ja 301 alusel sanktsioonide kehtestamine kolmanda riigi suhtes, võtta apellandile kuuluvate rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamise meetme ainult täpsete ja konkreetsete asjaolude põhjal, mis võimaldavad tuvastada, et apellant saab kasu Myanmar Liidu Vabariigi juhtide majanduspoliitikast.
- 71 Kõigist eeltoodud kaalutlustest järeldub, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta otsustas, et on lubatav eeldada, et ettevõttejuhtide pereliikmed saavad juhtide ametikohast kasu, mistõttu nad saavad kasu ka valitsuse majanduspoliitikast ning järelikult on olemas EÜ artiklite 60 ja 301 kohane piisav seos apellandi ja Myanmaris sõjaväelise režiimi vahel.
- 72 Seega on apellatsioonkaebuse esimene väide põhjendatud ja vaidlustatud kohtuotsus tuleb tühistada, sest sellega jäeti vaidlusalune määrus vaatamata õigusliku aluse puudumisele apellanti puudutavas osas tühistamata.
- 73 Kuna esimese väite põhjendatuks tunnistamine toob kaasa vaidlustatud kohtuotsuse tühistamise, ei ole ülejäänud apellatsioonkaebuse väiteid vaja kontrollida.

Üldkohtule esitatud hagi

- 74 Euroopa Kohtu põhikirja artikli 61 esimene lõik näeb ette, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud, tühistab Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse. Ta võib ise teha asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium lubab.
- 75 Euroopa Kohtul on käesolevas asjas olemas vajalik teave, et teha lõplik otsus apellandi poolt Üldkohtule esitatud vaidlusaluse määruse tühistamise hagi kohta.
- 76 On piisav, kui selle kohta märkida, et käesoleva otsuse punktides 60–70 esitatud põhjendustest nähtuvalt on hagi põhjendatud ning vaidlusalune määrus tuleb õigusliku aluse puudumise tõttu apellanti puudutavas osas tühistada.

Kohtukulud

- 77 Kodukorra artikli 122 esimene lõik sätestab, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Euroopa Kohus teeb ise kohtuasjas lõpliku otsuse, otsustab ta kohtukulude jaotuse.
- 78 Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2, mida kodukorra artikli 118 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna apellant on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja nõukogu on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb mõlema astme kohtukulud välja mõista nõukogult.
- 79 Vastavalt kodukorra artikli 69 lõike 4 esimesele lõigule, mida kodukorra artikli 118 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, kannavad menetlusse astuvad liikmesriigid ja institutsioonid ise oma kohtukulud. Selle sätte kohaselt tuleb Ühendkuningriigi ning komisjoni kohtukulud Üldkohtu menetluses ja apellatsioonimenetluses jätta nende endi kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

- 1. Tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 19. mai 2010. aasta otsus kohtuasjas T-181/08: Tay Za vs. nõukogu.**
- 2. Tühistada Pye Phyo Tay Za'd puudutavas osas nõukogu 25. veebruari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 194/2008, millega uuendatakse piiravaid meetmeid [Birma]/Myanmari suhtes ja muudetakse need rangemaks ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 817/2006.**
- 3. Mõista Euroopa Liidu Nõukogult välja nii esimese kohtuastme kui ka käesoleva apellatsioonimenetluse kohtukulud.**
- 4. Jätta Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi ning Euroopa Komisjoni kohtukulud esimeses kohtuastmes ja käesolevas apellatsioonimenetluses nende endi kanda.**

Allkirjad